

sti, ki jih bo nudila ostalim državnim uslužbenecem uvedba aprovizacije.

Druge vprašanje, ki nas zanima, je kvaliteta blaga. Bližamo se času, ko sicer ne bomo mogli več mnogo izbirati, toda kljub temu je tudi pri mali izbiri upoštevati kvaliteto blaga. Vsakega trgovca sila svoboda konkurence, da predvsem pazi na kvaliteto blaga. In tu je ona kočljiva točka, ki pravi lahko pokvari zamišljeno akcijo aprovizacije. Ta bo namreč stala pred težko nalogo, oskrbeti približno 270.000 javnih nameščenecv in njihovih družin z vsemi ali pa samo najvažnejšimi življenjskimi potrebščinami v času, ko ni velike izbire, ko se pojavlja že pomanjkanje mnogih živil in ko je uvedba nove trgovine skoraj nemogoča.

Se eno vprašanje je, ki ga bo brez dvoma treba upoštevati. Z uvedbo aprovizacije bi bila vsa ogromna množica državnih nameščenecv izločena iz gospodarstva ostalih slojev. Posledica tega bi bili manjši dohodki drugod in zaradi tega bi se povsem logično zmanjšali tudi davki in s tem bi bili znižani tudi dohodki države. In zopet stojimo pred novim vprašanjem, od kod naj v takem trenutku vzame država sredstva za nadaljnje podpiranje tudi te nove ustanove — aprovi-

ZASTOPNIKI CENTRALNEGA ODBORA ORGANIZACIJ DRŽ. USLUŽBENCEV PRI MINISTRU FINANC G. DR. ŠUTEJU

Gospod dr. Šutej, minister financ, je sprejel zastopnike Centralnega odbora drž. uslužbencev v ponedeljek, 3. marca. Razpravljali so o načinu, kako naj se državnim uslužbenecem in upokojencem pomaga in popravi njihov gnotni položaj.

Gospod minister je obrazložil svoja prižadevanja in izjavil, da so denarna sredstva za organizacijo prehrane in preskrbo državnih uslužbencev zagotovljena. Uradniško za-

zacije za državne nameščenecv. Težko bi namreč bilo zamisliti, da bi bila tudi ta ustanova obdavčena v taki meri, kot so ostali trgovski obrati, kajti s tem bi narasli upravni stroški, ki bodo najbrže itak pobrali precejšen del za aprovizacijo namenjenega kredita, in nova ustanova ne bo prav nič ali pa le v najmanjše meri ublažila bedo, v katero nas je prav vse državne nameščenecv potisnila neznanost in še vedno stalno naraščajoča draginja.

Ostane še eno vprašanje — nuditi vso pomoč že obstoječim nabavljalnim zadrugam in s tem skušati od pomoči državnim nameščenecem v tej veliki bedi. Toda tudi v tem primeru bi bil upoštevan le del državnih uslužbencev, kajti zelo mnogo jih je, ki niso več članjeni v nabavljalnih zadrugah.

Vsi navedeni razlogi torej povsem jasno kažejo, da bi bilo z uvedbo aprovizacije v tej ali oni obliki pomagano le delu državnih nameščenecv. Iz tega razloga moramo ponovno naglasiti, da vidimo rešitev našega, nad vse težkega in naravnost že obupnega položaja le v fiksiranju cen prav vsem življenjskim potrebščinam in v tem cenam primernem zvišanju prejemkov.

stopstvo je napolnil k pristojnim ministrom, ki bodo izdelali podroben načrt, in naglasil, da morajo državni uslužbenecv tudi sami pripomoči k čim boljši ureditvi tega vprašanja. Razpravljali so tudi o potrebnih kreditih za olajšanje dolgov državnih uslužbencev.

V zvezi s temi izjavami g. ministra financ, kakor tudi z izjavami g. ministra pravde in ministra za prehrano, bo Centralni odbor državnih uslužbencev nadaljeval svoje delovanje v isti smeri kot je bilo že prej objavljeno.

Iz Centralnega odbora organizacij državnih uslužbencev.

Iz seje upravnega in nadzornega odbora sekcije

2. marca t. l. se je vršila 2. seja upravnega in nadzornega odbora sekcije, katere so se udeležili člani polnoštevno. Na seji so se obravnavali obširni predlogi glede organizacije, šole in učiteljskega stanu. Seja je trajala ves dan in so bili na njej sprejeti važni sklepi. V začetku je bil prečitani zapisnik zadnje seje. Vsi sklepi so bili izvršeni in je bil zapisnik soglasno odobren. Sledilo je poročilo predsednika tov. Kumlja. Uvodoma je navedel, da je bila seja tako pozno sklicana samo zaradi tega, ker smo čakali, da bo sklicana seja glavnega odbora JUU in upravnega odbora JUU v Beogradu. Ti seji še nista bili sklicani, z delom pa ne moremo čakati, zato smo se odločili, da skličemo sejo upravnega in nadzornega odbora sekcije. Tov. predsednik je podrobno opisal razmere v naši sekciji od zadnje seje. V svojih izjavah je analiziral spor, ki je nastal zaradi objave člankov »Naša delegacija« in »Po skupščini«, in opisal potek zborovanja v Laškem. V zvezi s tem sta upravni in nadzorni odbor sprejela naslednje sklepe:

1. Popravki v zvezi s člankoma »Naša delegacija« in »Po skupščini« se ne objavijo.
2. Tudi v bodoče ne bomo objavljali ničesar, kar bi zahtevalo objavo proračuna in njegovo tolmačenje.
3. Kolikor bi bilo iz naslova članka »Naša delegacija« in v zvezi s člankom »Po skupščini« možno najti neko zvezo in prvi članek tolmačiti tako, da so bila v njem mišljena nekatera društva oziroma delegati, toliko vodstvo izjavlja, da članek ni imel te

namere in s tem dopolnjuje svojo prvotno izjavo v »Učit. tovarišu«.

4. Vsa sreska društva so imela možnost, da sprejmejo svoje stališče glede objave zgoraj navedenih člankov, zato smatramo za devno za likvidirano.

Obrazložil je odnos odbornikov Učiteljskega pokreta do vodstva sekcije. Sprejet je bil sklep, da se skliče seja UP, na katero naj pride tov. predsednik, da bo mogoče razpravljati o vseh vprašanjih, ki zahtevajo objasnitev. Glede predloga za izpremembo šolskega zakona, ki ga je izdelala Kmetijska zbornica, je podal poročilo, da obravnavajo ta predlog sreska društva. Pri sekciji razpravljajo o tem šolskoupadni odsek, pomnožen z nekaterimi starejšimi tovariši iz Ljubljane in okolice. Odsek še ni končal z delom. Čim bo končal, bodo prejela sreska društva obvestilo in celoten predlog. Govoril je o izpremembi uradniškega zakona, ki je na vidiku ter dela na tem posebna komisija pri ministrstvu pravde. Po izjavah merodajnih bodo pozvane organizacije, da predložijo svoje zahteve. Doslej takega poziva še nismo prejeli. Vložili smo pravočasno predloge za finančni zakon, če bo ta sploh vseboval amandmane. Nadalje navaja, da je po dobljenih informacijah pričakovati, da bodo odpadli vsi posebni pogoji za napredovanje ljudskošolskih učiteljev in V. položajno skupino. Upravni in nadzorni odbor obvesti, da je uvedena proti predsedniku in tajniku sekcije disciplinska preiskava zaradi znane okrožnice glede razmerja JUU do organizacije sreskih šolskih nadzornikov.

Pred 9 meseci je bila zaradi te zadeve naperjena javna tožba proti predsedniku in tajniku sekcije. Imenovana sta na tožbo predložila dokaze v obširnem obrambnem listu. Še preden pa je prišlo do obravnave vobče, sta oba obtožena že v disciplinski preiskavi. Prizadeta smatrata, da z navedbami v omenjeni okrožnici ni bilo izvršeno dejanje, ki bi spadalo v obravnavo po uredbi o disciplinski odgovornosti učiteljev ljudskih šol, in bi morala biti najprej izvršena obravnavna pri sodišču. To sta tudi izjavila pri zaslišanju. Zadeva kljub temu teče. Tov. predsednik je v nadaljnjem opisal poset pri ministrih dr. Kreku in dr. Kulovcu, odnose med JUU in Savezom hrvatskih učiteljskih društev in o akciji za zvišanje prejemkov. Njegovo poročilo je bilo soglasno sprejeto. Sledilo je poročilo tajnika. Sekcija je od zadnje seje, ki je bila 17. oktobra 1940, prejela 520 dopisov, na katere je tudi odgovorila, posredovala in poslala potrebne vloge. Razposlala je 17 okrožnic in imela skoraj vsak teden posvete ožjega vodstva. Predsednik se je udeležil seje odbora sreskega društva v Črnomlju in zborovanja sreskega društva Laško. Zastopniki sekcije so osebno posredovali za podredne zadeve pri banu dravske banovine, pri ministrih dr. Kreku in dr. Kulovcu, pri načelniku prosvetnega oddelka kr. banske uprave, pri banskem šolskem nadzorniku, pri banovinskem šolskem odboru, pri računovodstvu in pri finančni direkciji. V svojem nadaljnjem poročilu je navedel važnejše okrožnice, rešitve in dopise, med drugimi: akcijo za zvišanje prejemkov, predložitev predlogov za finančni zakon, rešitev zastalnih napredovanj, izplačilo dolgov iz prejšnjih let, odnose sekcije do centrale JUU, vajsenske šole, podpore učiteljem ob mejah, kurivo — dajavte v naravi, podpore učiteljskim, idejni načrt za slovensko šolo, naturalna stanovanja in stanarino, doklade ženi, če je mož na orožnih vajah, stanarino dodeljenim, ukinitvev razredov v poedinih krajih, sestanek učiteljskega strokovnih nadaljevalnih šol in zaščito obmejnih krajev ter učiteljskega. Tajnik je prečital tudi poročila o delu posameznih odsekov. Vsi odseki poslujejo redno in tudi delo Mladiške matice poteka tako, da bo mogla konec upravnega leta dati ugodno poročilo.

Sekcija vodi trajno evidenco vseh zaščitnih primerov ter zasleduje redno njihove razvojne faze.

Da bi si priskrbela nove aktualne podatke za svoj zaščitni seznam, je pozvala v začetku letošnjega šolskega leta s posebno okrožnico vse tiste učitelje in učiteljice, ki so se obrnili nanjo s prošnjo za zaščito, da ji določijo podatke, ki bodo ustrezali sedanemu stanju njihovih zaščitnih primerov.

Na to okrožnico je predložilo 39 tovarišev in tovarišice svoje nove informacije, ki so se uporabile v različnih primerih in pri osebnih intervencijah pri raznih oblastih.

V letošnjem šolskem letu je bilo premeščenih po službeni potrebi že precejšnje število učiteljskega, za zaščito se je obrnilo na sekcijo od teh do sedaj le 10 oseb.

Trenutno vodi sekcija pregled o 47 učiteljskih oseb. Pri osebnih intervencijah predlagajo zastopniki sekcije poleg posebnih podatkov o svojih zaščitnih članih tudi splošne argumente, s katerimi izpodbijajo razloge, ki so bili odločilni za premeštitve po službeni potrebi, kolikor so taki razlogi sploh znani. Načelno pa stoji sekcijško vodstvo na stališču, da se smejo take premeštitve vršiti le po predhodni disciplinski preiskavi in na osnovi pravdoreka disciplinskega razsodišča. Brez tega postopka izvršene premeštitve morajo toliko prizadeti sami kakor tudi vsa naša organizacija smatrati za krivično preganjanje. Od takih premeštitvev je bilo letos v poznejšem postopku in po številnih intervencijah razveljavljenih 9 primerov.

Letos je bil eden izmed naših članov celo odpušen iz službe. Sekcija je nastopila proti temu odloku s pritožbo na državni svet, ki je ta odlok tudi že razveljavil in povzročil, da je bil tekoče prizadeti tovariš zopet reaktiviran, seveda ne na svojem prejšnjem službenem mestu, temveč drugje.

Kolikor nam prihajajo obvestila, skušamo tudi na raznih drugih področjih zaščititi članstvo po svojih najboljših močeh. Načelno se potegujemo za oblastveno zaščito učiteljskega proti vsem poskusom hujškanja ljudstva proti našemu stanu in to v svojem stanovskem tisku in pri oblasteh. Zeleti bi bilo, da se nam pošiljajo o vseh takih primerih natančne informacije, podkrepljene z zanesljivimi pričami, da nam bo mogoče brez rizika, da bi se kompromitirali, izsilili proti hujškanem oblastvene preiskave.

Končno naj omenimo še dejstvo, da se nekateri učitelji in učiteljice še vedno obračajo na sekcijo tudi v svojih privatnih zadevah, ko prosijo za kako službeno mesto. Sekcijsko vodstvo se na take prošnje ne more ozirati, če noče zdrkniti na nivo navadne posredovalnice za službe, kar bi jo diskreditiralo tako v obeh organiziranega članstva kakor tudi v očeh javnosti in šolskih oblastih.

Po krajši debati je bilo tajniško poročilo soglasno sprejeto.

Poročilo in predlogi blagajnika so bili soglasno sprejeti. Blagajniški posli se vršijo redno in v okviru proračuna.

Poročilo o »Učiteljskem tovarišu« je podal tov. urednik. Navajal je težave, s katerimi se mora boriti pri urejevanju, ki nastopajo v izvenstanovskih krogih. Poleg tega je velika ovira urejevanje v tem, da se sprejemajo na zborovanjih tako neenotni in dostikrat nasprotujoči si sklepi. Vse, kar je za člane nekoga društva dobro, je za druge neprimerno. Ravno podlistki so ono mesto, kjer najlaže iznašamo najbolj težke zadeve. Poleg tega so velike težave s sotrudniki. To najlepše kaže anketa o učiteljskih stanovanjih, za katero vedno primanjkuje gradiva kljub temu, da so razmere, v katerih učitelj stanuje, po večini res obupne. Upravni in nadzorni odbor sta na podlagi tega ugotovila, da je anketa o stanovanjih tako važna, da ji moramo posvetiti vso pažnjo. Oba odbora apelirata na članstvo, naj pošilja članke za to rubriko. »Učiteljski tovariš« bo pričel informativni članek o polemiki glede učiteljskih uniform, ki se je rodila v Narodni prosveti. Sreska društva naj sestavijo sezname učiteljev, ki bi bili pripravljeni sodelovati kot dopisniki pri »Učit. tovarišu«. Prvenstveno naj se dostavljajo poročila »Učit. tovarišu« in ne drugim listom. Na sreska društva se pošlje okrožnica s pozivom, naj članstvo konkretno navede, o čem naj »Učit. tovariš« piše, kaj da je doslej opuščal in kako naj piše, da bo list ustrezal zahtevam. Po teh sklepih je bilo poročilo urednika soglasno sprejeto.

Sledilo je poročilo urednika »Popotnika« tov. Vranca. Poročal je o do sedaj izišlih številkah »Popotnika« in navedel vsebino bodoče letošnje številke ter delo v prihodnjem poslovnem letu. Njegovo poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto. Ob koncu so se obravnavale še tekoče zadeve in slučajnosti.

Vse delo je potekalo stvarno in v najlepši harmoniji ter so bili ustvarjeni novi pogoji za nadaljnje delo sekcije.

Učiteljski pravnik

—Š Odgovor A. B. C.! O sestavi, opremi in kolkovanju prošnje je pojasnjeno točno na str. 107 Roč. kataloga. Za napredovanje je osnova dekret o prejšnji skupini. Prošnji za VIII. skupino se lahko priključi tudi dekret o periodičnem povšku. Po uredbi z dne 1. jan. t. l. se kolkovina za prošnje in priloge ni zvišala.

Kdaj izidejo knjige in kako je številom naročnikov Slovenske matice?

Naj odgovorim najprej na drugo vprašanje: Naročnikov je od leta do leta manj! Ne bi bil rad v vlogi matičnega blagajnika, ki vodi sezname bolj ali manj zanesljivih članov, menjajočih se od leta do leta, ki dopisuje s poverjeniki v vseh koncih Slovenije, ki beleži zaostanke na naročnicih z rdečilom, ki poravnava tekoče tiskarske račune iz bolj pičlih sredstev založnice in ki dostikrat s težavo določa knjigam naklado, ker pač vselej ne prispeje pravočasno odgovori šolskih ali krajevskih poverjenikov. Vendar so tudi taka poverjeništa, ki vzorno, odlično funkcionirajo že leta in leta! Teško, da bi letos krili prav vse tiskarske stroške za tri znanstvene knjige iz plačil naročnikov. Nekateri šole ne naročajo niti obveznih izvodov za svoje knjižnice! Prosim, ne jemljite teh besed za kako priložnostno reklamo, recimo za mojo knjigo! Resnično, tretji tisoč naročnikov bi se menda le spodobil za publikacije ob jubilejni 40 letnici naše matice! Letošnje knjige izidejo za veliko noč, recimo kot — pedagoške pisanke! Kakšne načrte še imaš?

Veš, zaradi načrtov nisem v skrbeh, kajti želje in misli se neprestano pretakajo iz oblike v obliko. Poleg zgodovine in jezika je še cela vrsta strukturalno in obrazovalno različnih predmetov, ki zahtevajo primerne osvetlitve in monografske obdelave. Marsikaj posebnega lahko prinesemo tokovi razgibanega časa, od tega bo zavisno tudi naše pedagoško delo, ki ga lahko podpirajo ali zadržijo veliki politični dogodki. Bodimo optimisti! Halo, gospodična, še eno laško pivo!

»E, ne boš: še eno vprašanje!« se vtakne vmes kolega, ki je doslej potrpežljivo poslušal najino pedagoško filozofiranje. »Kaj pa zakonski stan? Tega obče nimaš v programu?«

»Saj sem že rekel: bodimo optimisti!«
Mile.

Pred likvidacijo prostega spisja

Iz razgovora z Albertom Zerjavom, avtorjem »PRODUKTIVNEGA SPISOVNEGA POUKA«.

Bilo je onega dne, ki se mu pravi »mali pust«, ko smo po pedagoških sejnih žuljih in suši zavili na vrhek piva. Tov. Albert je namreč proslavljal srečno zaključitev zimoletne sezone, ko je zopet za leto dni zavaroval svoj samski stan in si podaljšal srečno življenje.

Naš »slavljenec« je bil prav dobre volje. Pri vrčku smo se razgovorili in kakor običajno mešali zopet »pedagoški drobiž«, da se nam tu ali tam ne prilepi. Bila je prava prilika, da od »slavljenca« kaj več zveemo o njegovem novem delu (Produktivni spisovni pouk v sodobni šoli), ki bo izšlo pri SSM kot redna knjiga. Malo smo ga povprašali — takole mimogrede — pa se je kar razgovoril. Tole je nam povedal:

Kaj te je napotilo, da si se lotil spisovnega pouka?

Vzrokov je več: najprej moje posebno zanimanje za odprta pedagoška in didaktična vprašanja, ki so v zvezi z mojo poklicno stroko, dalje rastoče nezadovoljstvo s tako udomaćenim »prostim spisjem« in slednjem lanska obljuba šolski matici, da postavimo vse panoge jezikovnega pouka na nove temelje. Po prvotnem načrtu je mislila izdati založba posebno didaktično jezikovnega pouka v obliki ene same knjige, pozneje pa smo sklenili, da je boljše obvarovati govorno in pisno izražanje na vseh stopnjah v dveh priložnostnih, da bi laže povedali in s primeri podkrepli vsa vprašanja, ki so se nam nakopile v praksi in teoriji jezikovnega pouka.

Pa mi imamo že nekaj šolskih jezikovnih priročnikov za učitelja! N. pr. Bezjaka in Lichtenwallnerja.

Res je, a novi časi prinašajo nove zahteve in potrebe. Bezjakovo ukoslovje jezikovnega pouka je izšlo pred dobrimi 35 leti, Lichtenwallnerjevi zbirki »Prostega spisja« pa pred 30 leti; za tiste čase sta bili odlični knjigi, zlasti Lichtenwallnerjeva, ki je med prvimi podirala »pozicijske« stare šole. Moje delo pa je zraslo v drugačnih razmerah in bo skušalo odkriti načela ter pota in sredstva produktivnega pismenega izražanja otrok v ljudskih in nižjih srednjih šolah. Protij pričakovanju se je moj rokopis precej »odebelil« in mi izpraznil črnilnik na mizi.

V zadnjem času opažamo čim dalje močnejši pritisk poklicnih jezikoslovcv na cilje in smeri jezikovnega pouka. Kaj praviš k temu pojavu kot pedagog in šolnik?

Kakor je treba pozdravljati rastoče zanimanje naših jezikoslovcv za duha, smer in sploh za razvoj jezika in jezikovnega pouka, vendar se nam dozdeva, da gredo njih zahteve v šolski praksi predaleč. Nisem si morda sam izmislil te trditve! Mnogi bi želeli stlačiti že v malega maturanta vsa poglavja, pravila, izjeme, ki jih ni malo, in vse podrobnosti, ki jih premore naša slovnica, ne glede na duševno zmogljivost 12- do 14letnih otrok, da niti ne omenjam vseh drugih didaktičnih ovir in težav, ki spremljajo šolsko življenje. Normalni jezikovni razvoj teh učencev pa vendar ne raste tako naglo kakor na pr. slovnika snov od ure do ure v razredu. Zaradi raznovrstnega obilja slovnika snovi in zaradi bolj slovnico logičnega razmotrivanja jezika se pač zanemarjajo ostale panoge jezikovnega pouka, med temi zlasti produktivno govorno in pisno izražanje šolske mladine. Upam, da ljudska šola ne bo podlegla tem zahtevam!

Prej si omenil, da si nezadovoljen s »prostim spisjem« in da si postavil zahtevo o »produktivnem spisju«. Povej še o tem nekaj!

Da, odpor proti prostemu spisju in njegovim enostranim načelom, v tem je težična moje knjige! Vsako gibanje je nekaj časa dobro in potrebno, dokler se pač ne izmalčično načela ali ne preidejo v skrajnosti. S podedovanimi načeli je treba previdno in kritično ravnati; treba je stremeti za razvojem načel! Medtem ko staro vezano spisje ni dopuščalo v bistvu nobene miselne in jezikovne svobode, je bilo te pri prostem spisju na mah toliko, celo preveč, da mnogi niso vedeli, kaj z njo početi. Dobro poznaš moje načelo, da vladaj pri pismenem upodabljanju doživljajskih in drugih snovi primerno vezano svoboda, ki je podrejena strukturalnim lastnostim posameznih spisovnih vrst in oblik. In te je treba poznati, te je treba obvladati! Naš dosedanji spisovni pouk je v pretežni meri gojil elementarne oblike doživljajskega spisja, zanemarjal pa je razne zložene oblike pismenega upodabljanja in izražanja. Kakor pred leti pri zgodovinskem pouku, tako sem tudi v tej knjigi odkril in mladinoslovno utemeljil razvojno stopnje in oblike za pisno izražanje otrok od I. razreda ljudske šole pa do male mature. Mislim, da utegne moja knjiga prispevati svoj delež k likvidaciji znanega »šlagerja«, ki mu pravimo prosto spisje.

Ali so tvoja načela spisovnega pouka že kje v praksi preizkušena?

Vem za ovire jezikovne rasti otrok, vendar si upam trditi, da so uspehi pismenega izražanja po načelih, ki jih razvijam v knjigi, lepši in stvarnejši kakor po vidikih splošne današnje prakse. Svojo knjigo sem izpopolnil s številnimi primeri spisov in sestavkov iz spisovnih tednikov in serije nalog, da bi tako podčrtil praktično stran knjige in da bi ustregel zlasti tistim, ki jim ni do teorije, čeprav ta regulira prakso v šolskem delu, zlasti v kočljivih trenutkih.